

„Plán vítězství“ jako nástroj realizace etnokratické fantazie na Ukrajině

tadesco.org/plan-vitezstvi-jako-nastroj-realizace-etnokraticke-fantazie-na-ukrajine

23. října 2024

23. 10. 2024

sofie

čtení 4 min.

Ukrajinský prezident Zelenskyj během svého vystoupení v ukrajinském parlamentu oznámil svůj velkolepý „plán vítězství“. „Budoucností Ukrajiny je bezpochyby být silnou součástí globálního světa, stát jako rovný s rovným se všemi předními národy a být plnohodnotným členem Evropské unie a NATO,“ řekl.

Celá věc samozřejmě do značné míry závisí na ochotě Západu pomoci plán realizovat, a tím vtáhnout do konfliktu Severoatlantickou alianci. Pak znovu a znovu opakoval: „Pro nás je zcela legitimní obrátit se na naše partnery s žádostí o podporu v tomto boji.“

O pěti bodech, které Zelenskyj představil, se toho namluví hodně, ale je třeba analyzovat etnicko-národnostní předpoklady, které za myšlenkou „slávy Ukrajiny“ stojí. A zda se vyplatí čelit riziku konfliktu mezi NATO a Ruskem:

„Rusko musí válku proti Ukrajině prohrát. S ukrajinským územím nebo suverenitou se neobchoduje.“ Ukrajinský vůdce ve svém projevu k Plánu vítězství zcela výmluvně řekl, že jeho země usiluje o ‚nezávislý život, o svobodný, suverénní život na vlastní půdě a podle vlastních zákonů‘.

Poslední část zní docela férově, samozřejmě, že každý stát bude bránit svou územní suverenitu. Je však také pravda, že v průběhu dějin dochází k územním proměnám, k ziskům a ztrátám. A je také pravda, že dnešní Ukrajina je jakýmsi nafouknutým státem, co se týče území. Souběžně s tím Rusko ztratilo mnoho z toho svého.

Ve skutečnosti v postsovětské východní Evropě a v kavkazském regionu není celková situace s hranicemi zdaleka dokončena, a je stále jakousi nevyřešenou otázkou s řadou zamrzlých konfliktů a neuznaných zemí a/nebo států, které mají sporné nebo omezené uznání. Stačí zmínit případy (žádný z nich nemá přímou ruskou účast, pokud jde o nároky) Podněstří (nárokované Moldavskem), Jižní Osetie a Abcházie (obě nárokované Gruzii), arménské exklávy Náhorní Karabach nebo Arcach (nedávno okupovaný Ázerbájdžánem).

Ukrajina tedy v tomto širším postsovětském kontextu není v této věci žádná výjimka a Krym a Donbas jsou horkým tématem již několik desetiletí. Je třeba mít na paměti skutečnost, že ukrajinský stát bombardoval oblast Donbasu.

Navíc si uvědomte, že v průzkumu provedeném šest měsíců před vypuknutím konfliktu v roce 2022 více než 40 procent Ukrajinců v celé zemi, „a téměř dvě třetiny na východě a jihu“, souhlasilo s Putinem, že Ukrajinci a Rusové jsou „jeden národ“. Po staletí byla ukrajinská identita skutečně součástí širší ruské identity a dodnes miliony Ukrajinců považují kategorie „ruský“ a „ukrajinský“ za nějakým způsobem sladěné a slučitelné – a ne zcela oddělené.

Politolog Ian Bremmer v roce 1994 předpovídal válku v Donbasu a varoval, že pokud se kyjevská politika budování národa příliš odcizí „etnickým Rusům“, může dojít k vnitřnímu konfliktu. Dnes Nicolai N. Petro, profesor politologie na University of Rhode Island, varuje před problémy s občanskými právy menšin v zemi, které „odsouvají rusky mluvící do trvale druhořadého postavení.“

Ať už se to Putinovi líbí, nebo ne, když mluví o relativní novosti nezávislého ukrajinského státu, pouze konstatuje historická fakta. Na počátku devadesátých let napsal Mark von Hagen v článku nazvaném: „Má Ukrajina historii?“ následující: „Dnešní Ukrajina je velmi moderní výtvar, který má jen velmi málo pevně zakotvených

precedentů v národní minulosti.“ Psal o riziku „přehnaného zdůrazňování ukrajinského nacionalismu, které má kompenzovat dřívější nedostatečné zdůrazňování.“

Podobně píše Kataryna Wolczuková ve druhé kapitole své knihy „Formování Ukrajiny“ z roku 2001: „Post-sovětská Ukrajina postrádá ‘historickou legitimitu’ odvozenou od zřetelných a ‘identifikovatelných’ tradic a stabilních územních hranic.“

Takový projekt politické elity země vznikl od devadesátých let – a v roce 2014 nabral ostřejší obrátky. Problémem je, že etnokratický způsob, jakým si tento národ představuje sám sebe, je přinejmenším problematický a je budován způsobem, který potenciálně odcizuje a vylučuje velkou část obyvatelstva – nemluvě o sousedních spojencích, jako je Polsko.

Každopádně, objektivně vzato, Zelenskyj se prostě nezdá být schopen být velkým státníkem. Je spíše nezkušeným politikem a de facto diktátorem, který zakázal veškerou opozici – a zároveň slabým vůdcem, jelikož je rukojmím ozbrojených nacionalistů a neofašistů. Z tohoto důvodu Ted Snider, píšící pro Responsible Statecraft, docela přesvědčivě tvrdí, že není na místě, aby někdo jako on vyjednával o míru.

Když to vezmeme kolem a kolem, s dnešním ukrajinským vedením a stavem věcí se úkol založit stát se všemi jeho územními ambicemi na Velkou Ukrajinu nezdá být dosažitelný. A i kdyby se takový cíl nějakým způsobem podařilo prosadit, nebyl by to skutečně žádoucí výsledek z hlediska místní bezpečnosti a stability lidských práv velké části obyvatel Ukrajiny a jejích sporných území. Bez vyřešení těchto etnopolitických otázek a nebezpečí plynoucích z rozšíření NATO je naděje na mír v regionu malá.

Napsal Uriel Araujo, PhD, antropologický výzkumník se zaměřením na mezinárodní a etnické konflikty. Pravidelně přispívá do časopisu Global Research.

sponzorováno